

BISERICA și ȘCOLA.

Foia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

INVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

LA

„BISERICA și ȘCOLA.“

Foia bisericească școlastică, literară și economică.

Cu 1 Ianuarie stil vechiu 1899 deschidem abonament nou la „Biserica și Școla.“

Rugăm pre toți domnii abonați de până acuma, cari doresc a ave foia noastră și pe viitoriu, se binevoiescă a trimite la „Tipografia diecesană“ prețul de prenumerațiune care e:

PENTRU AUSTRO-UNGARIA:

PE UN AN 5 fl. — cr.
„ 1/2 „ 2 fl. 50 cr.

PENTRU ROMÂNIA ȘI STRĂINĂTATE:

PE UN AN 14 franci.
„ 1/2 „ 7 fr.

Sprîjinul moral și material, de care până acuma s'a bucurat foia noastră, ne îndreptățește a spera, că și în viitoriu vom fi îmbrățișați de asemenea simpatii caldure precum și de bunăvoința nestrămutată a On. Public cetitoriu.

Redacțiunea.

Pentru întărirea sîmțului de pietate creștină.

Înaintăm cu timpul, și negreșit lucrarea noastră în biserică, în școlă și în întrîgă obscea creștină îndreptată trebuie să ne fiă a produce și a arăta dîlnic sporiu mai mult întru înălțarea și întărirea sîmțului de pietate creștină al poporului. Ni-se impune această rodnică lucrare cu de-

osebire din următoarele două motive, și anume: a) duhul secolului, în carele trăim, purcedînd din o ocupațiune greșită, nu este favorabil dezvoltării linișcite și tignite a ideilor evangheliei Domnului, și b) interesele mari ale dezvoltării noastre pe terenul cultural sunt legate și dependente de înălțarea și întărirea sîmțului de pietate creștină al poporului.

În fața acestor două momente de atîta greutate este negreșit datorința noastră, ca să fim la pîndă, și să supunem unui studiu cât mai profund și mai intensiv această cardinală chestiune de viață. Este adecă de neapărată trebuință, ca unul fiesce-carele, cler și popor de o potrivă, să studiam, și să gîndim asupra modului și mijlocelor, prin cari să înălțăm, și să întărim sîmțul de pietate creștină al poporului, — astfelu, ca prin acest sîmț să putem da un avînt și un sbor mai însemnat mersului nostru în calea dezvoltării pe terenul cultural.

A fost un timp, când la dezvoltarea și înaintarea sîmțului de pietate creștină contribuiau numai două momente, și anume: altariul și sfințele slujbe, ce se săvîrșiau înaintea altariului Domnului, și b) frumoșele și pururia înveselitoare tradițiuni și datine religioșe rămase din betrîni. Și astăzi sunt de cea mai mare importanță ambii acesti doi factori. În situațiunea înaintată însă, în carea ne găsim astăzi, s'a adaos la acesti doi însemnați factori încă doi și anume: a) puterea amvonului și b) o bună și nimerită punere în aplicare a dispusețiunilor statutului nostru organic în administrațiunea afacerilor bisericesti, școlare și fundatiionale.

Remînem de o cam dată aici, și ne ocupăm astăzi de greutateșle, cari le întîmpinăm pe terenul administrațiunii societatea în genere și în spe-

cial biserica. In administrațiune, și unde este vorba de o bună administrațiune, se recere ca nicăiri pre alt teren multă dibăcia, mult tact, multă prudentă și o prevedere pre dieci de ani, și așa dîcînd pre veacuri înainte, deorece numai astfelu este bine, numai astfelu se pot promova cu deplin succes agendele, dela cari depinde bunăstarea și înaintarea societății.

La bănăni Romani in punctul acesta și in genere in toate acțiunile bine sevășite era spiritul dominant și ideia conducătoare cunoscuta axiomă, carea învăța pre oameni din generație in generație: că tot ceea ce lucrezi, se lucrezi cu prudentă, și se-te uși mai nainte de a te apuca de ori ce lucrare, care are să-i flă sfârșitul. Cu această aciomă, și trăind și lucrând cu modul de gândire și acțiune esprimat printrînsa au potut să-facă, și să-ridice vechii Romani din un mic început o împărăția a lumii, o împărăția, carea s'a destrămat, și a dispărut in momentul, când vechii Romani s'au abătut, și au părăsit vechiul lor mod de gândire și de prevedere pre veacuri înainte, și când in locul acestui rodnic mod de gândire a intrat vermele corupțiunii cu modul lui nefericit de gândire pentru moment, pentru ziua de astăzi, și fără privire la ziua de mâne și de poimăne.

Creștinismul in punctul acesta, ca lege și învățatură dumnezeiească a mers cu însemnați pași înainte. Evangelia Domnului in punctul acesta ne-a învățat, ca in toate lucrările, cari le săvărșim, se gândim la eternitate și la viața vecinică, pentru carea sîntem creați, și pentru a cărei dobîndire lucrăm, și trăim pre acest pămînt. Și negreșit ca buni creștini in toate lucrările noastre mari, cari chîamați sîntem a-le săvărși in biserică, in școlă și in societate, să-aspirăm, și se îngrijim, ca ele să porțe timbrul vecinicii. Întîmpinăm in punctul acesta și in această direcțiune un mare dușman "Duchul nefericit al veacului", — carele așa este el făcut să fiă, — impinge lumea pre nesemțite și de sigur fără voia ei la o viață, precum ni-se infățișeză acesta in multe părți „de astăzi pre mâne“ și fără privire la consecințe, la urmări, și la primejdiele, ce isvorîsc dîlnic dintr'êusa.

Chiar pentru acesta in viața noastră administrativă bisericăscă-constituțională, gândind și consciu fiind in tot momentul, că de mersul acestei vieți este dependentă dezvoltarea noastră ulterioară pre terenul cultural și in mare parte și dezvoltarea și întărirea sîmțului de pietate creștinăscă al poporalui, întreg modu

nostru de gândire, și toate acțiunile noastre trebuie să-porțe in sine in deplină măsură timbrul vecinicii.

Pre vremea când Roma vechiă era încurcată in răboiele așa numite punico cu Hanibal și cu Cartagena, erau unele și altele mici și mari divergințe între bărbații, cari conduceau atunci republica romană. In fața acestor divergințe Cato cel bătrîn nu întrelăsa a face atenți pre Romani, ca să-înceteze cu divergințele, pentru că Roma este in primejdiă; și toate discursurile, cari le ținea in senat și afară de senat le sfârșia cu cuvintele: „de altcum socotesc, că trebuie să-facem totul, pentru ca să-dărimăm Cartagena.“

Pentru noi, pentru creștini este, și trebuie să-fiă ideie streină de noi, ideia păgănescă de a-ne înălța pre noi și a-ne căuta norocul și bunăstarea prin ruinarea altuia. Creștinismul îndemnă și povățuiesce pre oameni să-se înalțe prin propriile lor virtuți și totdeauna cu deplină cruțare și ocrotire a intereselor altora. Și in această doctrină a creștinismului găsim noi cheia, prin carea să-potem apêra și desvolta interesele mari ale bisericii pre terenul administrațiunii noastre bisericăscă, școlare și fundacionale.

Sînt, și pot să-se ivescă și in viața noastră bisericăscă pre terenul administrațiunii unele divergințe, mai mici, seau mai mari, pentru că o bună administrațiune este arta cea mai grea din lume: dar sîmțul de pietate creștinăscă al poporalui, dezvoltarea și întărirea acestui sîmț de pietate este, și trebuie să-fie pentru toți spiritul dominant, ideia conducătoare, legea supremă. Omenii gandesc, și lucrăză fiecare după mintea și cunoștințele lor. Și fiindcă acesta așa se întîmplă in lume, ușor pot să-se nască și in biserică și pre terenul administrațiunii bisericăscă unele și altele mici divergințe. Îndreptariul însă pentru a face să-înceteze astfelu de divergințe trebuie să-ne fiă: gândul și inima noastră de a contribui prin fiecare lucrare a noastră la înălțarea și întărirea sîmțului de pietate creștinăscă al poporalui. Și se înțelege de sine, că gândind la acest sîmț nu putem greși, — pentru că insufletirea noastră pentru sîmțul de pietate creștinăscă al poporalui pôte să modereze unele și altele preocupățiuni momentane, și să-ne facă, să gândim in toate lucrările noastre la consecințe.

Cu această gândire la consecințe vom afla negreșit și tactul și prevederea trebuinciosă in toate acțiunile noastre; êr tactul și prevederea sînt o garanță mai mult decât ori ce pentru rezultatul bun al acțiunii.

Și pentru dezvoltarea și înaintarea noastră pe terenul cultural este de neapărată trebuință, ca fiecare acțiune, menită a contribui la dezvoltarea noastră pe terenul bisericesc cultural să fiă o acțiune deplină succasă.

Se ivesc în istorie din când în când casuri, că poporilor le merge bine, le succed, și li-se realizează prin favorisarea timpului și împrejurărilor multe din aspirațiunile și dorințele lor. În astfelu de casuri dacă din când în când se întemplă, ca să-se comită câte o greșelă, acesta poate se nu aibă consecințe grave din motivul, că succesele obținute în alte direcțiuni paralizază, și fac, să dispară greșelele și consecințele lor. Când însă un popor se găsește în situațiuni grele, ori ce greșelă, ce se comite pe terenul vieții publice este pentru organismul întregului o otrăvă amoroasă.

La noi în biserică și în școală, în vederea multelor lucrări ce avem să-săvârșim, așa credem noi, că situațiunea este destul de serioasă, — pentru ca să-ne dea ca însuși sfatul, să-ne ferim din toate puterile de a ne face vinovați, seau chiar și de a-ni se poté imputa și cea mai mică greșelă. Și greșelă cu bună seamă este, dacă se poté întempla, ca să-nu putem săvârși pentru mici divergențe, ce pot să-se ivescă pre ici, pre colo așa precum pretind interesele bisericii lucrările mari, cari le pune în sarcina noastră dispunșiunile statutului nostru organic. În astfelu de casuri nu este numai dauna, că o lucrare nu a fost succasă, pentru că mai pre urmă unele din greșelile mai mici, ce se pot cemne în administrațiune cu o bună prevedere și în grijire se pot și corege. Este însă o altă daună mult mai mare, și anume că prin astfelu de greșeli, fiă ele cât de mici, se poté vătămă sântul de pietate creștinăscă al poporului. Și să nu uităm, că acest sânt de pietate este pentru biserică averea cea mai însemnată și cea mai scumpă.

Chiar pentru acesta deplină credință și nădejde avem, că Dumnezeu ne va ajuta, — ca să-nu putem înălța în viitoriu preste unele mici divergențe, cari s'au putut ivi în trecut, și se pot ivi și astăzi; și gândind la rola și chemarea, ce o-are administrațiunea bisericească, școlară atât pentru dezvoltarea noastră ulterioară pe terenul cultural, cât și mai cu seamă pentru întărirea și înălțarea sântului de pietate creștinăscă al poporului, — să evităm, și să potém evita și cea mai mică greșelă, pentru că așa pretind dela noi interesele mari ale bisericii.

Stăm astăzi în biserică și în școală noastră în

fața unei porunci. carea cu totă puterea ne ăice, că să-facem totul pentru înaintarea scopurilor mari ale bisericii.

Vom asculta, seau nu toți de o potrivă de această poruncă ?

Răspunsul la această întrebare este o cestiune, și cestiunea principală a presentului și a viitorului.

Un lucru este însă între toate împrejurările sigur, și anume că biserică și omeni, cari sânt, și gândesc cu biserică își-vor sci face datorința, și acesta este mângăierea fie-cărui om, carele sânt, și se identifică cu interesele mari ale bisericii și școlii noastre.

Pentru dezvoltarea economică a poporului nostru.

Am avut din nefericire în timpul din urmă doi ani răi; și nerodirea acestor doi ani răi a îngreuiat viața și dezvoltarea poporului nostru pre mulți ani înainte diu motivul, că ne-au aflat nepregătiți, ne-au aflat fără să avem câte un mic capitalăș pus la o parte din anii de mai înainte, spre a-ne servi de ajutoriu în cei doi ani răi, cari au venit asupra noastră în timpul din urmă.

Acastă împrejurare durerosă, ale cărei consecințe le sântim deja atât de greu astăzi, ne îndemnă, și ne silește, ca acestei cestiuni, să-i dăm importanța ce ea o reclamă în dezvoltarea economică ulterioară a poporului nostru. Vorba este adecă, ca în fața greutăților ce ni-le-au lăsat cei doi ani răi din urmă să-nu luăm bine de seamă, și preste tot să-dăm mai multă importanță cestiunilor și dezvoltării economice a poporului nostru. Aceste cestiuni preocupă astăzi în măsură mai mare, decât ori când altă dată, lumea din apusul Europei; și valoarea și vitalitatea poporilor a început deja să-se măsore, între altele și după cât apasă oile în cumpănă pre terenul economic, și mai cu seamă după capitalele, de cari dispun. În punctul acesta la poporile civilizate din apusul Europei aflăm, că în sistemul lor de viață s'a introdus deja ca un felu de regulă și pentru lucrătorii de fabrică și chiar pentru muncitorii cu ziua, ca din căștigul lor să depună la sfârșitul săptămânii, seau la sfârșitul lunii câte o mică sumuliță la câte o bancă, seau cassă de păstrare; și prin depunerea astor felu de sumulițe să-și formeze cu timpul în decurs de mai mulți ani câte un mic capital pentru vremurile grele ale vieții, pentru așa numitele zile negri, de cari din nefericire nu este scutit aproape nimenea.

Prin acest mod de chivernisire al câștigului realizat prin lucru, și anume prin micile sume de bani, cari le depun muncitorii din apusul Europei la bance în fiecare săptămână și în fiecare lună se ajung, și se realizează două scopuri mari și anume: pre de o parte se asigură chiar clasele societății cele mai espuse necazurilor ținnice ale vieții pentru vremuri grele, și se deprind la un mod de viață mai rațional, mai cumpătat, și în urmare și mai demn; ér pre de altă parte se sporesce în mare măsură averea și capitalele societății, și se înlesnesce în dezvoltarea vieții economice, prin faptul că înmulțindu-se capitalele, bancele pot să acorde împrumuturi și credite mai ieftine.

La poporul nostru se semente deja grabnică trebuință pentru o dezvoltare mai repede în ambe aceste direcțiuni.

S'a ivit adecă în unele părți lucsul la popor; și negreșit că continuându-se cu lucsul în îmbracă-minte mai departe ne putem ascepta la mari greutăți; ér cauza, pentru carea s'a ivit lucsul, pôte să-provină atât din o preocupățune greșită, dar mai cu seamă din lipsă de gândire și de îngrijire pentru ținua de mâne. Preste tot lucsul la poporul nostru, precum înțelegem noi lucrul, s'a ivit din motivul, că nu este în deplină măsură dezvoltat spiritul de cruțare. Acastă împrejurare pôte să-fiă isvorit și din împrejurarea, că în trecut poporul nostru, așa au fost pre atunci vremile, — a trecut prin prémulte casuri de nesiguranță, precum și din împrejurarea, că n'a avut până bine de curând mijlocele și posibilitatea de a-se dezvolta economicese. Acastă situațiune astăzi în mare parte s'au schimbat. Astăzi poporul nostru are în tot locul bance la îndemână, unde să-pôtă depune la lună, seau la săptămână, micile economii, ce pôte să-le facă din câștigul lucrului mânilor sale.

În faptă însă la bancele noastre depunerile mici, depunerile făcute de muncitori din câștigul lor, sunt în proporțiune cu numărul cel mare al clasei muncitorilor foarte puțin. Și de aici vine apoi faptul regretabil că poporul nostru, când vin ani rîi, seau când îl-ajung unele, seau altele pagube, — se găsesce pré de multe ori fără să-aiă, de unde să-le acopere din al său, și este silit, să-recurgă la împrumuturi, prin ce își-îngreuiéză viața și dezvoltarea economică pre ani înainte.

Acastă este apoi un rău, din care isvoresc tóte relele și greutățile, cu cari suntem siliți, să-luptăm astăzi pre terenul cultural.

Spre a preveni acest rău există numai o singură cale, și anume să-dăm o importanță mai mare vieții și dezvoltării economice a poporului nostru, deprindându-l și încercând a-l deprinde, ca din câștigul său, mult, puțin, cât il-are, să-depună câte o sumuliță spre fructificare la bancă, ca din mici sumulițe depuse și din interesele, ce le primesce după ele să-pôtă să-și formeze un fond de rezervă pentru timpuri grele.

Este de sigur o aparițiune nenaturală, că într'un timp, când poporul nostru în urma anilor rîi abia își-pôte purta sarcinile și greutățile vieții, — să vedem pre ici, pre colo, lucs la acest popor. Și deci tendența și întregă atențiunea noastră este neapărat de lipsă, ca să-se îndrepteze întru a lumina poporul asupra acestei aparițiuni bolnăviciose, și a-l deprinde la cruțare și la o mai bună chivernisire a câștigului realizat prin lucrul mânilor sale. Adaogem apoi, că în direcțiunea acésta nu avem mult timp de perdat mai cu seamă astăzi, când tóte se dezvoltă atât de repede, și când lupta pentru existență și viață este atât de grea.

Jertfa Mântuitorului Christos.

Omul cel dintâi nu a rămas credincios legăturii sale cu Dđeu, ci prin călcarea poruncii primite dela Dđeu, a păcătuit. Păcatul acesta considerat din tóte punctele de vedere este un păcat greu, resvrătindu-să omul, care era pe atunci în o stare mai perfectă de cât acum, contra lui Dđeu și disprețuind autoritatea dđeescă. El este așadar un păcat evalificat de vătămăre majestatică dđeescă. Din acest motiv ni să înfățisză atât în s. Scriptură cât și în viață urmările grele ale acestui păcat, urmări cari au apăsă nu numai asupra lui Adam, ci și asupra întregului gen omenesc.

Omenii consci de greutatea acestui păcat și de vătămărea majestății dđeesci, au căutat a-l împăca pre Dđeu prin aducerea de sacrificii, cari formau centrul cultului religios atât la păgâni, cât și la Iudei. Inșă tóte aceste sacrificii, aduse la păgâni de multe ori cu sutele, nu au fost în stare să împăce pre Dđeu, pentru-că nu pôte sângele taurilor și al țapilor să ierte păcatele, dupre cum đice apostolul Pavel (Evr. c. 10 v. 4). Aceste sacrificii, impuse poporului israiltean au avut cu totul alt rol, rolul de a ține în popor consciința păcatului și nici decum rolul de a șterge păcatul. Dđeu în urma planului său, inactivat dela căderea lui Adam până la mântuirea omului prin Christos, care plan să numesce economia dđeescă, a voit ca poporul israiltean, care mai puțin să abătuse dela credința monoteistică să pătreze în sine consciința păcătoșeniei omului și dorința după

mântuire. De aceea și jertfele de împăcare ale acestui popor au fost bineprimite lui D-șeu, deși ele erau numai simbolul jertfei celei mari viitoare.

Că jertfele din timpul Testamentului vechiu de fapt nu au putut împăca pre D-șeu, nu au putut da o satisfacțiune adecvată majestății d-șeesci, vătămate prin păcatul original al lui Adam, se vede din împrejurarea jertfei anuale, adusă la sărbătorea împăcării celei mari. În această zi mare pentru întreg poporul israiltean arhierul jungiind un țap, intra cu sângele lui în sânta sântelor, partea cea mai însemnată a templului, locul unde se inchipuia că tronează D-șeu și prin urmare simbolul ceriului, și stropia cu sânge scaunul împăcării adecă partea deasupra sau acoperământul sicriului legii, în care se păstrau tablele, pe cari erau scrise cele 10 porunci date de D-șeu poporului israiltean prin Moisi. Scaunul împăcării se stropia, pentru că el se considera de tronul lui Iehova-D-șeu. Acastă jertfă se aducea de arhieru, mijlocitorul între D-șeu și popor numai odată în an și numai odată în an intra el în sânta sântelor, închisă fiind intrarea altcum pentru ori care altul, și pertru ori care alt timp. Țr scopul acestei jertfe de împăcare era, espierea tuturor păcatelor poporului și prin urmare și a păcatului original.

Din descrierea scurtă a acestei jertfe simbolice se vede însemnătatea cea mare a acestui act religios pentru poporul israiltean. Dar de și scopul acestei jertfe era ștergerea păcatelor poporului, îmblândirea lui D-șeu și împăcarea lui cu ómenii, totuși acest scop nu s'a putut ajunge. Și că în adevăr nu s'a ajuns, se vede din repetirea anuală a acestei jertfe. Odată adusă această jertfă și espiind păcatele poporului, ar fi încetat a se mai aduce. Repetirea acestei jertfe e așadar o dovadă a neputinței ei de a-și ajunge scopul. De aceea țice apostolul Pavel în epistola către Evrei: „Căci legea având umbra bunurilor viitoare, nu însași icóna lucrurilor, nici odată nu pôte cu aceleași sacrificii, cari în fie-care an se aduc necontentit, să facă desevarșii pre cei ce le aduc. Căci atunci au nu ar fi încetat ele a se aduce? pentru-că odată fiind curății cei ce aduc nu ar mai avea nici o consciință de păcate. Înșă prin acestea se face în fie-care an amintire de păcat. Căci este cu neputință, ca sângele de tauri și de țapi să ridice păcatele“ (c. 10 v. 1—5).

Din cuvintele acestea a-le apostolului Pavel vedem, că chiar și jertfa cea mai înșămnată a poporului israiltean, jertfa dela sărbătorea împăcării nu a fost în stare să impace pre D-șeu cu ómenii, să dea o satisfacțiune suficientă lui D-șeu pentru păcatul lui Adam, și că prin urmare și această jertfă are să se considere numai ca un simbol al jertfei adevărate aduse mai târziu de Isus Christos.

Este lucru rațional că omul numai prin activitatea sa nu pôte restabili raportul dintre D-șeu și el, vătămat atât de greu prin păcatul comis de Adam. Distanța între D-șeu și om e prea mare. O satisfac-

țiune suficientă pentru vătămarea d-șeirii pôte da numai o ființă adecvată lui D-șeu. Și pentru-că nici omul, nici afară de om o ființă adecvată lui D-șeu nu se află, s'a impus necesitatea, ca una dintre persoanele d-șeirii să iee rolul omului. Acea ce nu putea face omul, a trebuit să facă D-șeu pentru om. Pentru-că însă satisfacțiunea dată să se privească totuși, cu provenită din partea omului, nu a fost destul, ca una dintre persoanele d-șeirii să eșeptuiască aceea, ce omul nu putea, ci că cea persoană d-șească să se și intruzeze, să se pogoră la om și să-l înalțe pre om la D-șeu. Numai astfel s'a putut considera jertfa ca adusă din partea omului. Acesta este motivul intrupării Fiului lui D-șeu, a persoanei a doua din d-șeire. A doua persoană a s-tei Treimi, unicul Fiu al-lui D-șeu, a binevoi a se face om, a lua asupra sa tóte păcatele omenești, și a suferi pentru acestea tot ceea-ce voința divină hotărise în dreptatea sa, și astfel pentru noi dreptatea eternă, a șterge păcatele nóstre, a nimici chiar și urmările lor în noi și în natura externă, adecă a croa lumea de nou. Acest mijloc este mijlocul cel mai demn de D-șeu și de perfecțiunile sale. Aici se manifesteză bunătatea sa cea nefinită: „căci întru atâta a iubit D-șeu lumea, încât și pre Fiu s-șeu cel unul născut l-a dat, ca tot cel-ce crede într'ensul să nu piară, ci să aibă viață de veci“. (Ioan 3, 16). Aici s'a arătat dreptatea sa nesfirșită pentru-că spre a o îndestula, trebuia o jertfă așa de mare și neaușită, mórtea D-șeu-omului „pre care l-a orânduit D-șeu a fi sacrificiu de împăcare prin credința în sângele lui, spre arătarea dreptății sale, pentru lăsarea păcatelor de mai nainte făcute“. (Romani 3, 25). Aici s'a arătat nemărginita înțelepciune a-lui D-șeu, care a găsit astfel mijlocul de a împăca în lucrarea răscumpărării omenești dreptatea cea vecinică cu bunătatea eternă și a mântui pe cel ce era pierdut. Aici se arată atotputernicia d-șească, carea a putut se reunească în aceeaș persoană a D-șeu-omului firea d-șească și firea omenescă, și să le împreune fără a-le amesteca, neschimbat și nedespărțit.

Din aceste considerări jertfa morții lui Christos, adusă pe cruce este o jertfă adevărată de împăcare, pentru-că prin ea s'a jertfit Christos D-șeu-Omul, dând prin d-șeitatea sa satisfacțiune d-șeității și omenitatea s'a săvirșind ce ar fi trebuit să săvirșască omul. Prin jertfa adusă de Christos s'a săvirșit opul de mântuire, pe care nu-l puteau săvirși jertfele aduse înainte de el. Prin această jertfă omul a intrat érași în raport cu D-șeu, jertfele vechi s'au desființat și ceriul s'a deschis pentru toți, cari își însușesc meritele morții lui Christos.

Deschiderea ceriurilor, sau a locului de petrecere a celor drepti după mórte se indigitéză și prin cuvintele evangeliștilor, că la moartea Mântuitorului s'a rupt catapeteasma templului, adecă perdeua, carea despărța sânta sântelor de sânta și carea corespunde în câțva perdelei dela ușile împărătesci ale bisericilor

creștine. Prin această rumpere a catapetesmei s'a arătat, că de acum intrarea în sânta sântelor, simbolul ceriului este deschisă pentru toți și nu numai arhierului odată în an.

Că de ce s'a intrupat tocmai persoana a doua din ddeire, răspund s. părinți în felurite moduri. Acesta este o chestiune deschisă pentru părerile teologice, dintre cari amintim una, anume că era cuviincios, ca persoana a doua, prin care a creat Ddeu lumea, să se intrupeze, pentruca tot prin aceea persoană să se întâmple și renoirea lumii.

D I V E R S E.

* *Felicitări.* Cu ocaziunea zilei onomastice a Prea Sântiei Sale Domnului Episcop diecesan I o a n M e ț i a n u, s'a prezentat la Prea Sântia Sa în ziua sântului Ioan Botezătorul membrii consistoriului eparchial, corpul profesoral dela seminariul diecesan, reprezentanții comunei bisericesti din Arad, șefii corporațiunilor civile și militare, precum și mulți onorațori, dorind Prea Sântiei Sale: ani mulți fericiți.

* *Serviciu divin.* În ziua sântei sêrbători a Arătării Domnului s'a sêvrșit serviciul divin în biserica catedrală din Arad cu solemnitatea îndatinată, oficiând s-ta liturgie și sântirea apei Prea Sântia Sa Domnul Episcop diecesan I o a n M e ț i a n u asistat de preoțimea din localitate.

* *Festivitate școlară la seminariul diecesan din Arad.* În presara zilei aniversare a sfântului Ioan Botezătorul patronul seminariului, s'a ținut și în anul acesta în sala seminariului sêrbătorea școlară cu solemnitatea îndatinată. În această sară la orele 6 directorul seminarial, protosincelul A u g u s t i n H a m s e a a ținut către elevi un discurs festiv, arătând valoarea și însemnătatea acestei festivități, espunând rolul s-tului Ioan în istoria revelațiunii divine și virtuțile mari cari îl caracterizează; după aceea a făcut o scurtă privire asupra desvoltării eparchiei Aradului dela început și până astăzi. Înainte și după discurs corul seminarial a executat mai multe cântări cu totă preciziunea.

* *Darurile sf. sinod al Rusiei.* După cum ne vestesc diarele din București, Dl. Fonton, ministru plenipotențiar al Rusiei la București, a remis, de Sfintele sêrbători, I. P. S. Sale Metropolitului primat al României, mai multe cadouri ale Sfântului Sinod de Petersburg.

Aceste cadouri consistă din 13 icône foarte prețioase. I. P. S. S. Metropolitul primat, primind darul, a remis Exc. Sale d-lui de Fonton o scrisore de mulțumire pentru Sf. Sinod din Petersburg.

† *Caz de mörte.* P. S. S. Episcopul sêrbesc G e r m a n O p a c i c i din Neoplanta după un morb îndelungat de mai bine de un an a răposat în domnul în 20 Ianuarie a. e. Răposatul Episcop s'a născut la anul 1857 în 8 August în Slovinia în Croația. Școlele medii le-a studiat în Zagrab și Neoplanta; ér 2 ani și jumătate, a ascultat la facultatea iuridică din Viena. Apoi timp de

patru luni a fost soldat luând parte la expediția din Bosnia. În anul 1880 s'a înscris la teologia din Carloviț ér la anul 1884 a devenit profesor de religiune la gimnasiul din Carloveț. La anul 1888 a intrat în tagma monahală, ér la anul 1893 a devenit Episcop. În mormântarea defunctului prelat va avé loc Lunia viitoare.

În veci amintirea lui!

* *Dorințele Nazarinenilor.* Acestă sectă și-a fost înaintat 2 petițiuni la ministrul de culte și instrucțiunea publică. În prima cerere se rógă, ca ei în loc de jurământ să facă numai promisiune, ca soldații nazarineni să nu fie obligați de a participa la cultul religios al ostașilor, și ca Nazarineni, cari sînt asentați să fie transpuși la trupele sanitare fără de obligațiunea de a purta arme. În a doua rugare cer, ca religiunea lor să fie recunoscută. Ministrul Wlassics a restituit aceste două rugări pe lângă următorea comitivă: că jurământul nu se pôte schimba cu promisiune de că în casurile, cari sînt puse în legi, de altmintea schimbarea jurământului cu promisiune se ține de jurisdicțiunea aceluia, înaintea căruia este de a se depune jurământul. Punctele rugării cu privire la soldații nazarineni nu pot fi împlinite, pentru că Nazarineni până acuma nu formează o biserică receptă, și nici nu pôte fi primită în bisericile recepte, pe cum cereau în a doua petiție, pentru că nu au satisfăcut condițiunilor din §§-i 7 și 8 ai articolului de lege XLIII. din 1895.

* *Vesuvul în fierbere.* Din Neapole se scrie că de mai multe zile Vesuvul earăși a început să arunce lavă. S'au și format două văi, pe care curge într'una focul la vale, în lărgime de peste 20 metri. Din gura vulcanului materia curge cu atâta îmbelșugare, că a ajuns deja până jos la pôle. O mulțime de lume străină, se înțelege: ómeni bogăți, alérgă să vadă această minune, care nu s'a mai vêdut dela 1875 încóce. În deosebi nóptea priveliștea e măreață. Vulcanul aruncă materie arđetóre până în nori.

* *O statistică a rêsboielor.* Un diar engles a calculat numărul anilor în timpul căroro principalele puteri europene s'au aflat în rêsboiu în cursul secolului acestuia.

După calculul aceluia diar, puterea care s'a aflat mai mult în rêsboiu în acest secol este Turcia, care până acum, din nouă-đeci și șépte de ani, a petrecut pe picior de rêsboiu trei-đeci și opt, ér pe picior de pace cinci-đeci și nouă.

După Turcia vine imediat Spania, care a trecut trei-đeci și doi de ani din acest secol în stare de rêsboiu afară de timpul în care a avut rêsboiul cu Statele-Unite.

Vin apoi: Franca cu două-đeci și șépte de ani de rêsboiu, Rusia cu două-đeci și patru, Italia cu două-đeci și trei, Anglia cu două-đeci și unu, Germania cu două-đeci, Svedia cu đece, Danemarca cu nouă.

* *Roma și poporațiunea ei.* Oficiul statistic din Roma spune, că numărul poporațiunei ei a trecut ađi peste o jumătate de milion. Sporul acesta este surprinđetór, fiind-că la 1870 „cetatea eternă“ avea numai 226,000; așa-dér în timp de 28 ani s'a sporit cu 274,000. Cu ocazia această este de interes o scurtă privire retros-

pectivă asupra populației Romei în diferitele epoci. La începutul vécului, cu prilejul invasiunii napoleonide, în 1812, Roma avea cu totul 47,882 locuitori; la 1527, după asediul lui Ferdinaad V și după jaful comis de trupele lui, populația a scăzut la 33,000, pe când la 1877 când Papii s'au reîntors din Quignon se numărau numai 17,000. Pe timpul lui Romulus Roma avea 16,000 de locuitori, ér în zenitul gloriei imperiului roman, populația — după datele lui Vossio — sa mișca între 8—14 milioane. Acésta însă este aprópe o poveste, dér totuși după numerisarea mai modestă a lui Hoch, numărul locuitorilor Romei pe timpul imperiului se evalua la 2 milioane 265 de mii.

* *Ce este sub pământ?* Éta o problemă cu a cărei deslegare ómenii își frământă mîntea din cele mai vechi timpuri. De mii de ani lumea caută cheia acestui secret, și o caută până când în cele din urmă scrutătorii ajung și ei sub glia rece a pământului. Pălpae óre sub pământ flacăra nestînsă a focului, care din când în când isbucnesce prin culmile munților, pentru-ca prin uriașa lui putere se facă omenimea a înțelege superioritatea materiei? Ori dóră inima pământului este o piatră nemișcată, nemișcată de simțiri, ei numai de gravitațiunea, care ține la olaltă universul? Nu cumva sub pământ se ascunde lumea fantastică a lui Verne, cu lacurile ei verđi, cu strălucirea răpitoare a cerului ei, cu iarba uriașă și cu monștri săi înspăimântători? Séu dóră sub picioarele noastre se cascade golul negru și infinit, prin care străbate uneori echoul timpit al vre-unei stânci în cădere, care pricinuesce cutremure de pământ? Ei, cine póte să descopere tainele din sínul pământului? Ómenii, până acum, n'au putut străbate decât la 1000 metri adéncime, unde au aflat aurul și argintul, care, prefăcut în bani, a provocat lupta mare dintre om și om; au descoperit diamantul, a cărui strălucire orbitóre amăgesce inimile; descoperit'au cărbunele de piatră, prin al cărui foc omul capetă aripi; ferul, din care se făuresce arma ucigătoare — ér mai la suprafața pământului miile de cosciuguri, cari cuprind cenușa generațiilor trecute. Suprafața pământului este prea îngustă pentru scopurile omenimei; pentru ceea ce nu este loc, se ascunde sub pământ. Varietatea minunilor tehnice de ađi este ascunsă sub pământ: mulțimea de tuburi de abur, conducturile de apă, canalurile, trenurile electrice, sirmele electrice etc. Décă lumea va merge tot asa înainte, vom ajunge acuși să le scim tóte ascunse și aședate sub pământ. Pe curierii postali vor să-i înlocuiască prin o nouă invențiune, care să ducă posta prin ajutorul aerului pe sub pământ. Fantasia omenescă vede prin perspectiva timpului, că în vécurile viitoare viața de asupra pământului va muri apróps cu totul, ómenii nu vor mai umbla pe strade, totul se va strămuta sub pământ. Póte că acolo nu vor mai fi atâtea dureri și neajunsuri; născéndu-ne, crescénd și trăind sub pământ, póte că vom suporta mai ușor greutățile vieții.

* *Expoziția din Paris.* Dintre monumentele, cari vor face senzația expoziției dela 1900 din Paris, primul loc pe terenul arhitecturii și al tehnicei îl ocupă podul numit „Tarul Alexandru” și cele două palate

monumentale de pe câmpurile elyseice. Noul pod, care légă câmpurile elyseice cu bulevardul invaliđilor, nu înfluințéază asupra vederii în mod atât de puternic, ca turnul-Eiffel înalt de 300 metri, care din punct de vedere științific forméază și ađi obiectul celor mai minuțioase studii. Unul dintre arcurile podului este construit gata din piatră, ér dintre cele 6 arcuri, 4 sunt în stadiul începutului. Se speră, că construcția de fier se va sfirși până la finea lui Februarie. După aceea vor urma numai lucrările de înfrumșetare, spre care scop numéroi artiști își pun tóte silințele, ca să desăvirășcă opera.

* *Telefonul.* În privința desvoltării vorbirei cu ajutorul telefonului America stă în fruntea tuturor celorlalte state. Numérul locurilor de vorbit, care la 1892 era ceva mai mare ca 200,000, ađi a crescut deja la 900,000; pe când Germania d. e. posedé numai 140,000 de astfelu de locuri. Berlinul a fost primul oraș al Germaniei, care la anul 1880 a introdus telefonul, și ađi are cea mai mare rețea telefonică cu 32,000 de locuri de vorbit. Cea mai lungă rețea telefonică este acuma cea dintre Berlin și Memel cu o depártare de 1012 chilometrii. Teoretice nu există nici o piedecă, carea ar îngreuia circulația telefonică în depártări mari, sunt însă unele greutăți tehnice, din care causă întrebuițarea telefonului se va desvoita pentru vorbirea din locuri apropiate, pe când între locuri de distanțe considerabile cum este d. e. peste mări, va rămáne tot telegrafal în întrebuițare.

* *Când se începe secolul viitor?* Incă nu este aici, și deja ne preocupă, deja ne jucăm cu el, deja ne irită puțin. Mulți, cari nici nu vor ajunge secolul viitor, se năcăjesc să deslege întrebarea, când adecă se începe. Aceștia sunt faptice ómeni fericiți. Fie care un mic Archimede, care în mijlocul vaietului armelor, adăncit în cugete descrie în năsip cercurile sale. Fie timpul greu, cerul negru, pământul plin de jale, ei, cei demni de invidiat nu se lasă conturbați în socoteala lor. Trebuie adecă să știm cum avem să ne purtăm în ultima și a anului present, trebuie s'o șcim, încât e posibil încă astăđi, alt-feliu ajungem în pericol de a fi riși de D-đeul timpurilor ca și un băiat de școlă. Ar fi prea supărăcios dacă am sërba noul secol, înainte de ce ar fi sosit, sau acuma după aceea, sau prea iute sau prea târđiu! De aceea trebuie să aflăm unde avem să punem începutul lui, în anul 1900 sau 1901.

Ori-cât de mici s'ar părea acest-feliu de întrebări pentru omul muritoriu, totuși au óreș-care însămnătate. Fără óre-care împărțire mai marcantă a timpului ar rămáne istoria necuprinđibilă, am pierde reprivirea chiar și asupra vieții noastre proprii. Numai D-đeul timpului însuș este rece și indiferent față de timp. În cadență fixă și măsurată dapână nefinitatea sa, nu șcie de schimbarea secolelor și nu numără miile de ani. Când se desparte un secol, deja stă înaintea ochilor nostri leagánul celui nou, și între venit și mers nu este spațiu nici pentru un peritor, nu este timp nici pentru o resuflare, și cugetarea care este cea mai sprintenă dintre tóte pe acest pământ, nu ar puté afla pe acest punct nici început nici finit. Cu totul alt-feliu își imaginează omul cestiunea acésta. Este

un feliu de priveliște pentru el când sosește anul nou, o priveliște însă care să înfățișază numai propriei sale fantasi. Între an și an vede el un prag, pe care îl presară cu roze; înaintea secolului ce vine își arcuiește o poartă înaltă și sărbătorască, prin care dorințele și speranțele sale intră dansând. Harfe și chimvale trebuiesc să sune, când se începe o ast-feliu de e oacă. Sărbări de acest-feliu sunt poiesia vieții.

Deja înainte cu o sută de ani s'a discutat asupra acestei cestuini, că ore cu anul 1800 sau 1801 se începe secolul, și fără îndoială, că această discută se va renoi la fie-care schimbare de secol, pentru-că aicea să tracteză de o neînțelegere dintre noțiune și imaginațiune, dintre aceea ce mintea noastră află de bine, și între aceea ce ochii noștri ved. Pe nesimțite ne pomenim cu cifra rotundă ca 1800, 1900, și în fine chiar 2000; ea formează începutul unui nou șir de cifre, și nimic nu este mai natural decât a o ține ea semn al începutului unui nou secol. Indată însă pășește la mijloc mintea, și ne face atenți la această amăgire optică: nu începutul, ci finea secolului ne arată această cifră rotundă; ea nu începe, ci finește. Cu greu însă să obicinuește ochiul la acest contrast dintre valoarea numărului și icóna lui; și pedantul dascăl de socoteală i-o pôte arăta pe cele 10 degete, că anul 1900 nu însemnează nici un început, ochiul vecinic va căde în greșala cea veche. Este o învingere a sentimentului asupra inteligenții, o greșală de sigur, totuș una dintre acelea, căreia sunt expuși cei mai însemnați ómeni.

Este clar și adevărat ca de două ori e patru, că pentru ca să fie un fiorin întreg sunt de lipsă 100 de cruceri: tot așa și la un secol anul al sutălea. Dar obvine confuziunea produsă de numărul în imaginațiunea noastră, continua contradicere dintre cifre și numărul lor, contrastul dintre baza numărului și ordinea lui. Noi scriem 1701 și acest șaptespredece însemnează secolul al optspredecelea; scriem 1801, ér aceste optspredece înseamnă secolul al nouăspredecelea; — de aici urmează apoi că cu schimbarea țifrelor, se schimbă și secolul.

Acastă opinie se pôte basa și pe aritmetică. Era nouă, carea numără anii dela nașterea lui Christos a fost introdusă oficial la anul 800 de Carol cel mare. Și anume era planul ea să se înceapă cu un secol nou. Luându-se însă anul 800 ca primul al secolului al 9-lea finea secolului este 899, ér anul 900 este începutul unui alt secol. Tot această s'a întemplat și în Rusia, unde Petru cel mare a introdus era noastră la anul 1700, creșând că acest număr rotund este începutul unui nou secol. Dar începutul secolului al XX lea este fără îndoială în 1 Ianuarie 1901.

Recercare: *Administrațiunea tipografiei diecesane rógă prin această pre toți P. T. DD. abonenți ai foiei noastre, cari încă n'au solvit costul de prenumerațiune, să binevoescă a trãmite abonamentul cu reîntórcerea postei.*

Avis. P. T. D-ni, cari au primit calendarele diecesane și cred, că nu le vor puté desface, să binevoiască a-le trimete îndărăt cât mai curénd, avénd mai multe comande, pe cari nu suntem în stare a-le efeptui.

Acest număr e ultimul, care se trimete P. T. D-ni, cari încă nu și-au renoit abonamentul.

Adm. Tipografiei.

Concurs.

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei de clasa a III-a din **Susani** cu filia **Nadaibesci**, protopresviteratul Buteni, se escrie concurs cu **30 de zile** dela prima publicare în fôia oficială „Biserica și Școia“ pre lângă următoarele emoluminte: 1) Casa parochială cu grădina de legumi în Susani; 2) 7 jugere pãmint arătoriu; 3) Ștolele usuate dela parochia matră și filie.

Doritorii de a dobândi această parochie sunt avisați a-și trimete recursurile lor instruite Conform Stat. org. și adresate subscrisului Comitet parochial, pre calea Prea On. oficiu protopresviter al Butenilor (Butyin), având în decursul publicării de concurs a se presenta în sta biserică din Susani, pentru de a-și arăta desteritatea în serviciu și cuvântare.

Susani la 2/14 Ianuarie 1899.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: IOAN MORARIU, m. p. adm. protopopesc.

—□—

Conform dispușțiunei Ven. Consistoriu din 22 Decemvre 1898 Nr. 7250. se escrie concurs pentru deplinirea parohiei de clasa primă, din **Sân-Miclăușul-Mare**, protoprosbiteratul B-Comloș, devenită în vacanță prin mórtea parochului Svetoniu Petrovici cu termin de alege-re în **60 de zile** dela prima publicare și pe lângă următoarele emoluminte. 1. Una sesiune pãmênt constatătoare din 30 jugere. 2. Birul și stolele usuate.

Alegându preot va suporta toate sarcinile publice. Veduva preoteasă are drept la competența viduală pe un an de zile.

Deórece însă comuna noastră numără circa 3500 de suflete pôte curând să se ivească necesitatea de a se organisa a două parochie, când apoi se va împărți birul și stolele între ambi preoți.

Dela recurenți se recere cualificațiune de clasa primă avénd a-și ajusta recursurile conform §. 13 din Statut și a § 15 din Regulament, și adresându-le comitetului parochial se le substearnă Prea On. Domn Paul Miulescu protopresbiter în B. Comloș (N.-Komlós), ér până la alege-re se se prezenteze în biserică din Sân-Miclăușul-mare și anume în Duminecile din 24, 30 Ianuar; 7, 21 Februarie și în 7 Martie, fiind-că în celelalte Dumineci se face serviciul divin în limba sărbescă, — spre a-și arăta desteritatea în oratorie și rituale.

Din ședința extraordinară a comitetului parochial gr. or. român din Sân-Miclăușul-mare ținută la 27 Decemvre 1898.

Dr. Nes. Oprean, m. p. Atan. Lipovan, m. p.
preș. com. par. not. com. par.

În conțelegere cu: PAUL MIULESCU, m. p. protopresbiter ases. consist.

—□—